

HET WIJNVERBRUIK IN 1724-1750 TE 's-GRAVENWEZEL

Hugo Lambrechts-Augustijns

Uit het Antwerps cijnsregister op de wijnen die uitgevoerd werden hebben we die posten genoteerd, die betrekking hebben op 's-Gravenwezel¹. We moeten wel voorzichtig zijn om uit dit cijfermateriaal conclusies te trekken. Zo kunnen we nagaan hoeveel liters wijn een bepaalde afnemer verbruikt gedurende een bepaalde periode, maar we weten niet hoeveel personen bij die ene consument effectief wijn drinken. We schatten dat de pastoors ongeveer een halve liter wijn per dag consumeren. Naast de wijn die zij gebruiken voor de eucharistieviering zullen zij nog een goed glaasje over hebben om te drinken bij hun middagmaal. We merken dat de pastoors hun wijn meestal lieten komen in het voorjaar. Wijnkenners kunnen daaruit misschien afleiden of de pastoor een goede wijn verkoos ofwel een lichter wijntje dat niet lang moet gelegen hebben. De reden kan ook zijn dat de pastoor graag rond Pasen tapte uit een nieuw vat. Andere personen, als de notaris, bestelden misschien ook wijn om te schenken als een belangrijke akte verleden werd. De belasting op de wijn bedroeg toen 8 guldens per 'aeme', wat een aanzienlijk bedrag was. Wijn zal daarom niet voor de gewone man weggelegd geweest zijn.

De wijneenheid die in het register gebezigd is, is dus de 'aeme'. Wanneer een afwijkend eenheid voorkomt, zoals de schreef en de pot, dan hebben we die genoteerd in de kolom van de opmerkingen. Een 'aeme' is gelijk aan 50 stopen = 100 potten = 137,4 liters. Eén stoop is 2,748 liters en één pot = 1,374 liters². In de 15de eeuw was een 'schreve' gelijk aan 4 stopen³. Met deze omzettingen kunnen we onze tabellen bewerken, want we denken toch gemakkelijker in liters.

We geven een paar verduidelijkingen bij de tabel. Het volgnummer in de eerste kolom is bij elke inschrijving in het impostenboek terug te vinden. Bij het cijfer 100 gekomen, begon men opnieuw vanaf 1 te nummeren. Het ganse boek is dus een verzameling van reeksen van telkens 100 inschrijfnommers. Het is best mogelijk dat men werkte met voorgedrukte ontvangstbewijzen in bundels van 100. Om een inschrijvingspost terug te vinden in het boek, dient men dus het nummer en het jaartal in het oog te houden. Bij het grootste gedeelte van de posten betreft het wijn die komt van Antwerpen.

We gaan nog even na welk het gebied is dat het boek bestrijkt. Het omvat de gemeenten Broechem, Grobbendonk, Halle, Massenhoven, Oelegem, Oostmalle, Pulle, Schilde, 's-Gravenwezel, Sint-Anthonius, Sint-Job in't Goor, Viersel, Vorselaar, Westmalle, Zandhoven en Zoersel.

We merken dat deze gemeenten niet allen tot een zelfde kwartier behoren. Schilde behoort bij het kwartier van 'Rijen', terwijl Vorselaar onder het kwartier van Geel valt. De andere opgesomde gemeenten behoren bij het kwartier van Zandhoven. Dit kwartier omvat 21 gemeenten⁴.

¹ SAA, Tresorij T 1782

² Jos Van Bulck, *Van de elle en het pond*, Scilla 1994

³ Hugo Lambrechts-Augustijns, *Wijn- en bierbevindingen te Merksem*, de Kijkuit, 30 jrg nr. 118 juni 2002, p. 30-34

⁴ "De gemeentelijke en lokale overheidsinstellingen in Brabant en Mechelen tot 1795", R. Van Uytven, Cl. Bruneel, H. Coppens en B. Augustyn, ARA 2000, Studia nr. 82, deel II p. 627: Meierijen en kwartieren. Het markgraafschap Antwerpen werd verdeeld in 7 kwartieren: Rijen, Arkel, Zandhoven, Hoogstraten, Geel, Herentals en Turnhout.